

چند و چون بازی‌وارسازی

سید میثم موسوی

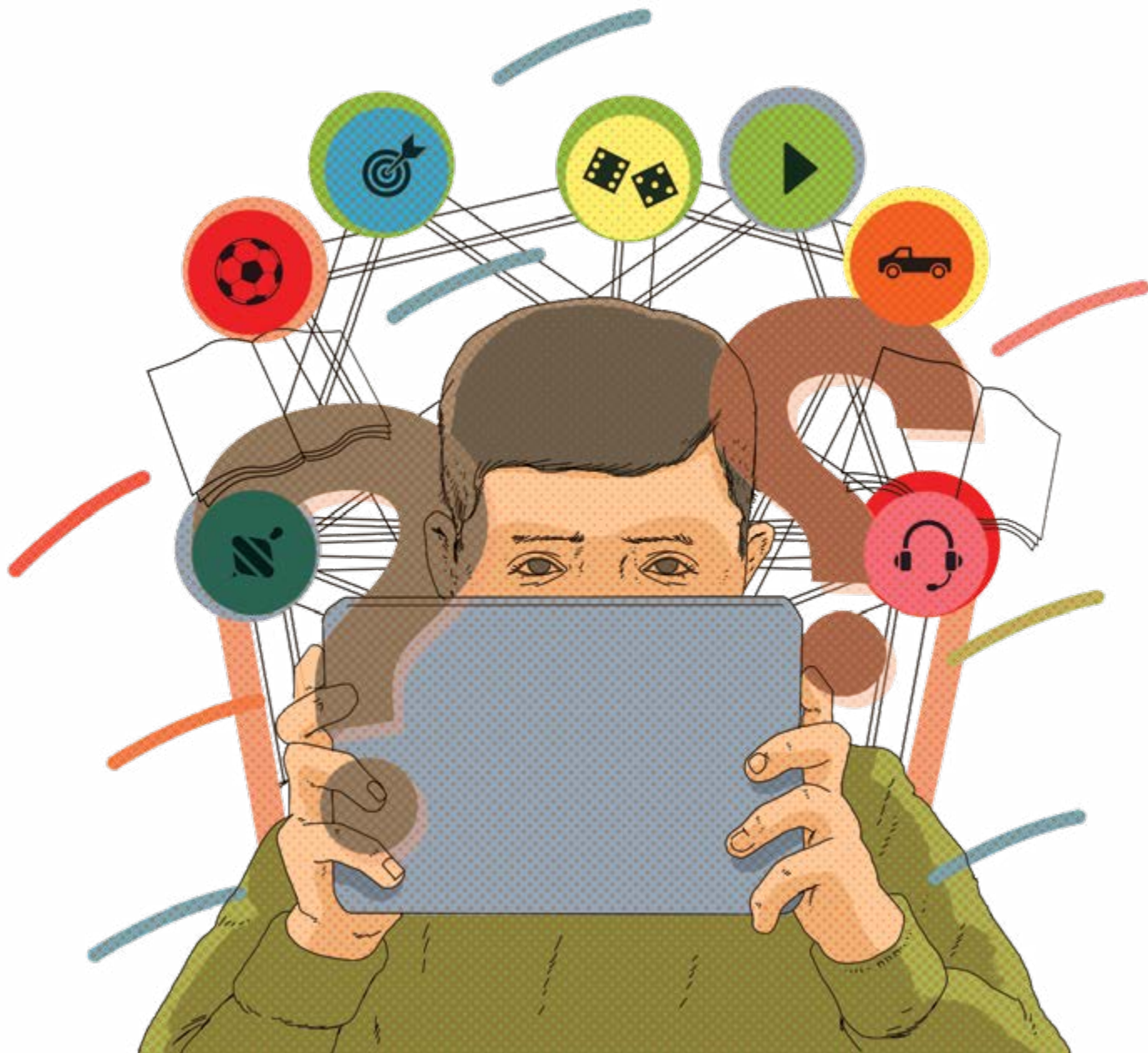
تصویرگر

فریدالدین حداد عادل

چیستی مقوله بازی‌وارسازی زیربنایی‌ترین مسئله این پرونده است. اگر دقیقاً بدانیم بازی‌وارسازی چیست، می‌توانیم دایره انتظارات و برنامه‌هایمان را تنظیم کنیم. در اینجا منظور از تنظیم این است که در پیروی از برنامه‌های بازی‌وارسازی دچار انحراف و بدبرنامگی نشویم. بازی‌وارسازی دقیق چه چیزهایی نیست؟ بازی‌وارسازی در بسیاری از معادل‌سازی‌ها به معنی استفاده از بازی برای جذاب‌سازی آموزش و جذب مخاطب و افزایش انگیزه‌های فرد در طول فرایند تحصیل است. به نظر می‌رسد، این تعریف جامع نیست. بازی‌وارسازی به کارگیری عنصر «سرگرمی» در مسیر آموزش است. یعنی اموری فراتر از صرف بازی باید برای ارتقا کیفیت آموزش به خدمت گرفته شوند. به این ترتیب، بازی‌وارسازی صرفاً بازی‌محور بودن مدرسه نیست. بازی فکری، بازی گروهی، بازی‌های آموزشی، بازی درمانی، بازی‌های رایانه‌ای و... نیست، بلکه بهره‌گیری از انواع سرگرمی برای ارتقای سطح کیفی آموزش است. مشکل این است که برخی مجموعه‌ها و افراد درگیر امور آموزشی، تحت نام بازی‌وارسازی، آن‌چنان غرق تفریح و بازی می‌شوند که اصل آموزش به فراموشی سپرده می‌شود.

چنانچه ورود عامل سرگرمی به موضوع تعلیم و تربیت را مساوی بازی‌وارسازی بدانیم، آنگاه لازم است در تعریف سرگرمی و تعیین بایدها و نبایدهای آن دقت بسیار کنیم. سرگرمی می‌تواند به خودی خود موجب انحطاط مدرسه شود، اگر به‌عنوان هدف یا روش اصلی یا مدل تربیتی انتخاب شود. امروزه شاهدیم در برخی مدرسه‌ها، به‌خصوص در سطوح پایین

آموزشی، بازی آن چنان رچنان و اولویت پیدا کرده است که اصل آموزش به محاق رفته است. بحران آنجا خود را نشان می‌دهد که کودکان چنین مراکز، در دوره‌های بالاتر، اصلاً سواد مقدماتی و پایه‌های آموزشی مناسب را ندارند. مشکل دیگر بهره‌گیری از بازی و سرگرمی در آموزش، انتخاب روش‌ها و ابزارهای غیربومی و نامناسب در این عرصه است که می‌تواند به دورشدن مخاطب از زیربنای فکری و مذهبی منجر شود. دقت نکردن در بهره‌برداری از مدل‌های ارزشی و بومی بازی و سرگرمی در مدرسه، سیر تربیت کودکان اثر مخرب عمیقی می‌گذارد.

مسئله دیگری که در روند بازی‌وارسازی حتماً باید لحاظ شود، لزوم جامع‌نگری در تعریف بازی و سرگرمی و الزام به رعایت همه ابعاد روحی و روانی و خانوادگی و اجتماعی سرگرمی‌هاست. وقتی بازی وارد کلاس درس می‌شود، عوامل متعدد زیادی به مباحث علمی و فنون و علوم کلاس‌داری افزوده می‌شوند که غفلت از آن‌ها می‌تواند تبعات منفی خطرناکی برای روح و تربیت دانش‌آموزان داشته باشد. از لباس و ظاهر مربی تا مدل بازی و رقابت و همچنین شیوه‌های رقابت و جایزه‌دادن و همین‌طور میزان هم‌سویی بازی و سرگرمی با تربیت بومی دانش‌آموزان، می‌تواند تبعات جبران‌ناپذیری داشته باشد.

با توجه به نکات گفته شده، مدرسه‌ای می‌تواند در مسیر به‌کارگیری بازی‌وارسازی قدم بگذارد که مقدمات سخت‌افزاری، نرم‌افزاری و مغزافزاری مناسبی فراهم کرده باشد.